

เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา Economics of Tourism Behavior in Phranakhon Si Ayutthaya

พินิต ตันศิริ (Pinet Tansiri)¹

พรนภา ศรีแก้ว (Ponnapa Srikeaw)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยทำให้เกิดการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ข้อมูลitudinal ปี 2537 – 2561 โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ 2 ลักษณะคือ 1) การวิเคราะห์ทางสถิติพื้นฐานเพื่อสังเกตพฤติกรรมโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่าโดยเฉลี่ยแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 76 เปอร์เซ็นต์ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 24 เปอร์เซ็นต์ ระยะเวลา นำพักเฉลี่ยต่อวันจะเป็นการจองเข้าพักของนักท่องเที่ยวต่างชาติ 52 เปอร์เซ็นต์ และนักท่องเที่ยวชาวไทย 48 เปอร์เซ็นต์ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติมีการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันในการท่องเที่ยว 63 เปอร์เซ็นต์ และนักท่องเที่ยวชาวไทย 37 เปอร์เซ็นต์ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลผ่านสมการถดถอยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares Regression หรือ OLS) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกิดรายได้จากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สำคัญๆ ได้แก่ รายได้ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นตัวหลัก และ ค่าบริการด้านที่พักโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม การท่องเที่ยว ค่าใช้จ่าย

¹ อาจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

E-mail : Archaeobaryonyx@gmail.com

² นักศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

E-mail : Cat0616658604@gmail.com

Abstract

This research, a study on the economics of tourism behavior in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province aims to 1) analyze the overall behavior of Thai and foreign tourists visiting Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, and 2) study factors which drive tourist spending in Phranakhon Si Ayutthaya using secondary data from 1994 – 2018. 2 types of data analysis were conducted in this study: 1) using descriptive statistical analysis in order to observe the overall behavior of Thai and foreign tourists visiting Ayutthaya Province. It was found that, on average, most of tourists were 76 percent of Thais and 24 percent of foreigners, while the average daily stay is booked for 52 percent of foreign tourists and 48 percent of Thais. In the average daily expenditure of Thai and foreign tourists, it was found that foreign tourists spend an average of 63 percent per day on tourism, however; Thai tourists for 37 percent, and 2) adopting analysis through the Ordinary Least Squares Regression (OLS)) revealed that the influencing factor contributing to the income from the expenditures of tourists traveling in Phranakhon Si Ayutthaya derived from primarily the income of the incoming and the average accommodation cost of tourists visiting.

Keyword: Behavioral Economics, Tourism, Cost

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 24 มกราคม 2564

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์บทความ : 1 มิถุนายน 2564

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทยโดยถือว่าเป็นบริการประเภทหนึ่งที่สามารถทำรายได้ให้กับประเทศ และยังเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในสาขาอื่น ๆ อีกหลายสาขา และยังเป็นการเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย โดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงและธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ การซื้อบริการของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวจำนวน 10 อันดับแรกของจังหวัดที่มีผู้เยี่ยมเยียนประกอบไป

ด้วยกรุงเทพฯ ชลบุรี ภูเก็ต นครราชสีมา เชียงใหม่ กาญจนบุรี เพชรบุรี อยุธยา สงขลา ระยอง ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาติดอันดับที่ 8 ของจำนวนผู้มาเยี่ยมเยียน ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยร้อยละ 70 ชาวต่างชาติร้อยละ 30 และติดอันดับด้านรายได้ อันดับที่ 16 ของประเทศ โดยมีรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด 13,000 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562)

จากข้อมูลของรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงทำให้เกิดความสนใจศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเยี่ยมเยียนและพฤติกรรมกรใช้จ่ายต่าง ๆ ของชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อทราบถึงพฤติกรรมกรท่องเที่ยวและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.2 เพื่อศึกษารายได้จากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวของชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาพฤติกรรมที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยจะใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี 2537-2561 มาใช้เป็นข้อมูลหลักในการศึกษา

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีลักษณะความต้องการในด้านบริการความสะดวกที่แตกต่างกัน

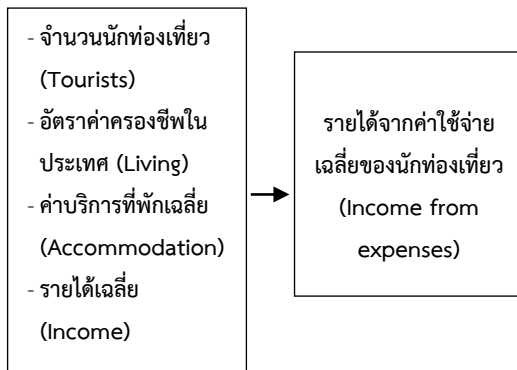
1.4.2 พฤติกรรมค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์กับรายได้ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญกับทั้งในส่วนของอุปสงค์ นั่นคือรายได้ที่เกิดจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว จึงได้ทำการประยุกต์รวมแนวคิดทฤษฎีความต้องการของนักท่องเที่ยวและ Gravity Model โดยวิเคราะห์สมการถดถอยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares Regression หรือ OLS) เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ดังสมการความสัมพันธ์ต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

โดยได้ทำการกำหนดตัวแปรไว้ดังต่อไปนี้
ตัวแปรตาม:

Income from expenses = รายได้ที่

เกิดจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ที่ใช้ในการบริโภคอุปโภคในสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตัวแปรต้น:

Tourists = จำนวนความต้องการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แทนด้วยตัวแปรจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยใช้ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

Living = อัตราค่าครองชีพในประเทศ

Accommodation = ค่าบริการด้านที่พักโดยเฉลี่ยของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Income = รายได้เฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. แนวคิดและทฤษฎี

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์และแนวคิดอุปสงค์การท่องเที่ยว ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ใช้จะเป็นเรื่องอุปสงค์ของการใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อนที่มีค่าจ้างแรงงานเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกกระหนังกการบริโภคกับการพักผ่อนต่อมาเป็นการนำเสนอแนวคิดการพัฒนาอุปสงค์ของเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวซึ่งถูกกำหนดโดยราคาการท่องเที่ยวสุดท้ายเป็นการนำเสนอแนวคิด

การตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเวลาและรายได้ของนักท่องเที่ยวแต่ละคนและยังมีแนวคิดที่สำคัญ 3 แนวคิดได้แก่ 1) แนวคิดการเลือกระหว่างเวลาในการพักผ่อนกับการบริโภค (Leisure-Consumption) 2) แนวคิดการจัดสรรเวลา ณ แหล่งท่องเที่ยวที่เสนอโดย Morley (1992) ซึ่งใช้อธิบายอุปสงค์ของเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวและ 3) แนวคิดการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาบนพื้นฐานทฤษฎีการบริโภคแนวคิดใหม่ที่เสนอโดย Lancaster (1966) แนวคิดนี้ใช้อธิบายอุปสงค์ของเวลาที่ใช้ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว

ทฤษฎีความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยนำเสนอโมเดลความต้องการในการเดินทางของนักท่องเที่ยว หรือที่เรียกว่า “A simple origin – destination demand model ”

$$D_{ij} = f(Y_i, C_i, P_i)$$

โดยกำหนดให้

D_{ij} = รายได้ที่เกิดจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ที่ใช้ในการอุปโภค บริโภคในสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Y_i = รายได้เฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถ้านักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวมีรายได้มากก็จะทำให้เกิดการใช้จ่ายมากขึ้น จะทำให้จังหวัดอยุธยามีรายได้จากการท่องเที่ยวมากขึ้นไปด้วย

C_i = ต้นทุนของการเดินทาง จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยจะขึ้นอยู่กับค่าครองชีพในประเทศเป็นหลัก ถ้าค่าครองชีพต่ำก็จะทำให้มีรายได้น้อย ทำให้ความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวนั้นน่าจะยิ่งต่ำลง

P_i = ราคา หมายถึง ราคาที่พักโดยเฉลี่ยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยถ้าราคาที่พักเฉลี่ยสูงจะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวสูงขึ้น และจะทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีรายได้สูงขึ้นด้วย

Gravity Model หรือทฤษฎีแรงดึงดูดของ Khadaroo (2008) หีบีนอีกทฤษฎีที่ได้ประยุกต์มาจากแนวคิดเรื่องแรงดึงดูดโลกของเซอร์ไอแซค นิวตัน

โดยส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางการค้า ซึ่งเป็นการประมาณค่าโดยใช้ Tobit Model ดังนี้

$$I_{ij} = K \frac{P_i P_j}{D_{ij}}$$

โดยกำหนดให้

I_{ij} = ค่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ i และ j

D_{ij} = ระยะห่างที่กลางระหว่างสถานที่ i และ j

K = ค่าสัมประสิทธิ์ตัววัดกลาง

P_i, P_j = แทนขนาดของมวลหรือขนาดของสถานที่ i และ j

ดังนั้นในการศึกษาความสัมพันธ์การท่องเที่ยว เราได้ให้ความสำคัญกับทั้งในส่วนของอุปสงค์ นั่นคือ รายได้ที่เกิดจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว และส่วนของอุปทาน ได้แก่สิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แนวคิดทฤษฎีความต้องการของนักท่องเที่ยว และ Gravity Model

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาโดยใช้ cross series data หรือข้อมูลแบบอนุกรมของกลุ่มจังหวัดที่มีคนไปเที่ยวมากที่สุด จากการจัดอันดับของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กำหนดให้เป็นตัวแปรตาม (y) ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบโครงสร้างของจังหวัดที่นักท่องเที่ยวเดินทางไป โดยมีข้อสมมติว่าในกลุ่มจังหวัดเหล่านี้ น่าจะมีรูปแบบแรงจูงใจที่คล้ายๆกัน ส่วนทางด้านของตัวแปรอิสระ (x) จะสะท้อนถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ทั้งจาก ค่าครองชีพ ระยะทางจากแหล่งที่อยู่ของผู้เดินทาง มาจนถึงสถานที่ท่องเที่ยว สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือสมการถดถอยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares Regression หรือ OLS) เพื่อหาปัจจัยที่มี

อิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ซึ่งมีการประยุกต์แนวคิดของ Mahmoud (2014) ดังสมการความสัมพันธ์ต่อไปนี้

$$Income\ from\ expenses = f(Income, Living, Accommodation, Tourists)$$

Tourists = จำนวนความต้องการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แทนด้วยตัวแปรจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยใช้ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

Living = อัตราค่าครองชีพในประเทศ

Accommodation = ค่าบริการด้านที่พักโดยเฉลี่ยของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Income = รายได้เฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. สรุปผลการวิจัย

1. วิเคราะห์พฤติกรรมโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วตั้งแต่ปี 2537 จนถึงปี 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เป็นผู้เยี่ยมชม มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในทุกๆปี โดยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยกับชาวต่างชาติที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่ร้อยละ 76 เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และอีกร้อยละ 24 เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ยกเว้นในปี 2538 และปี 2554 อัตราการนักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลงที่เนื่องจากเหตุการณ์น้ำท่วมในปี 2538 ทำให้มีผลกระทบในระยะยาวไปจนถึงปี 2554 จำนวนการจองเข้าพัก ส่วนใหญ่จะเป็นการจองเข้าพักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร้อยละ 52 และนักท่องเที่ยวชาวไทยอีกร้อยละ 48 เพราะนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีรูปแบบการท่องเที่ยวเป็นไปกลับ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติตั้งแต่ปี 2537 จนถึงปี 2561 พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการใช้

จ่ายเฉลี่ยต่อวันในการท่องเที่ยวร้อยละ 63 และนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 37 แต่เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับรายได้จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่ารายได้ส่วนใหญ่มาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 67 และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร้อยละ 33 ซึ่งค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันกับรายได้เป็นไปในทางตรงข้ามกัน เกิดจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จึงทำให้รายได้ส่วนใหญ่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวไทย อีกทั้งพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นไปในรูปแบบการท่องเที่ยวรายวัน (One Day Trip) จึงไม่เสียค่าใช้จ่ายในด้านของที่พัก

ในมุมมองของอุปทานของการท่องเที่ยว โดยทั่วไปนั้นจะมีความหมายมากกว่าสถานที่ท่องเที่ยว แต่จะรวมทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งขยายไปถึงธุรกิจการโรงแรม ผับบาร์ สวนสนุก การขนส่ง ทัวร์ เรือนำเที่ยว รวมไปถึงธุรกิจเล็กๆ สินค้าพื้นเมือง OTOP ร้านขายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ซึ่งจะเกี่ยวพันกับอาชีพและธุรกิจของคนไทยอย่างมาก ดังนั้นในมุมมอง Supply ของการท่องเที่ยวจึงน่าจะมีความยืดหยุ่นซึ่งมีแรงจูงใจมาจากราคาได้ โดยตามกฎของอุปทาน ถ้าราคาการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสูงขึ้น ก็น่าจะหมายถึงเมื่อการท่องเที่ยวเป็นที่ต้องการของตลาด การเข้ามาทำธุรกิจต่างๆในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จากข้อมูลปี 2537-2561 ราคาที่พักในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอัตราที่สูงขึ้น ก็น่าจะหมายถึงเมื่อการท่องเที่ยวเป็นที่ต้องการของตลาด การเข้ามาทำธุรกิจโรงแรมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

ในมุมมองของอุปสงค์ของการท่องเที่ยว “นักท่องเที่ยว” โดยพฤติกรรมต่างๆไป มักจะมีเป้าหมายหลักในการท่องเที่ยว ก็คือ การพักผ่อนจากการเลือกเดินทางไปยังที่ไกลๆเพื่อเปลี่ยนสถานที่จากที่จำเจ ไปสู่สถานที่ใหม่ๆที่จะสามารถเรียนรู้วัฒนธรรม สังคม และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆจากที่แปลกตาไปจากเดิมได้ ซึ่งในการตัดสินใจเลือกนั้นมักมาจากสถานที่ท่องเที่ยวที่

เคยได้ยิน มีชื่อเสียง หรือเป็นที่รู้จัก ตามหลักการวิเคราะห์ตามกฎของอุปสงค์นั้น ราคาที่พิกมีอัตราที่เพิ่มขึ้นหรือแพงขึ้นจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้าพิกน้อยลง ซึ่งเป็นไปตามกฎของอุปสงค์ (Law of Demand)

ในมุมมองของต้นทุนของการท่องเที่ยวสามารถอธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้ขายในตลาดการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจากแนวความคิดทฤษฎีดั้งเดิม จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวจะมีพฤติกรรมการตัดสินใจผ่นไปกับระยะทาง และต้นทุนเสมอ กล่าวคือเมื่อระยะทางเพิ่มขึ้น ต้นทุนในการเดินทางย่อมมีแนวโน้มที่จะสูงเสมอ ทำให้ความเป็นไปได้ในการที่จะเดินทางไปในสถานที่ที่อยู่ไกลๆ นั้นมักจะลดลงตามระยะทาง แต่ในความคิดในทฤษฎีใหม่แล้วเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิม โดยจะเพิ่มแนวคิดของตัวแปร”ระยะทาง” ขยายให้เป็นต้นทุนธุรกรรมต่างๆ การเดินทางไปท่องเที่ยว ส่วนผลจากทางด้าน ต้นทุนอื่นๆ ก็ให้รวมอยู่ในต้นทุนค่าเสียโอกาส

ในมุมมองของตลาดการท่องเที่ยว จากลักษณะตลาดการท่องเที่ยวที่เห็นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้พอสรุปได้ว่าตลาดการท่องเที่ยวน่าจะมีลักษณะเหมือนกับตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด ได้ดังนี้

(1) ผู้ซื้อขายในตลาดมีมากมาย โดยในส่วนของผู้ซื้อในตลาดการท่องเที่ยว ก็คือนักท่องเที่ยวในโลกรที่เป็นทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ส่วนผู้ขายเราอาจจะหมายถึงธุรกิจต่างๆจากสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(2) สินค้าที่มีนั้นไม่สามารถทดแทนกันได้สมบูรณ์ เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ถือเป็นเมืองที่ขึ้นชื่อในเรื่องของการเป็นเมืองมรดกโลก มีการหล่อหลอมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม สังคม และประวัติศาสตร์ที่หาสิ่งอื่นมาทดแทนได้ยาก จึงถือได้ว่าเป็นสินค้าที่มีความพิเศษในตนเอง

2. วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายด้วยสมการถดถอยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีถดถอยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares Regression หรือ OLS)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	131.6815	101.5600	1.296588	0.2095
ACCOMMODATION	0.878625	0.102541	8.568535	0.0000
INCOME	0.012734	0.016736	0.760874	0.4556
LIVING	-0.248054	0.552230	-0.449187	0.6581
TOURISTS	-1.41E-05	3.56E-05	-0.397158	0.6955
R-squared	0.939440	Mean dependent var	835.6616	
Adjusted R-squared	0.927328	S.D. dependent var	223.0691	
S.E. of regression	60.13457	Akaike info criterion	11.20790	
Sum squared resid	72323.32	Schwarz criterion	11.45168	
Log likelihood	-135.0988	Hannan-Quinn criter.	11.27552	
F-statistic	77.56230	Durbin-Watson stat	1.077952	
Prob(F-statistic)	0.000000			

จากสมการข้างต้นซึ่งเป็นสมการรายได้ที่เกิดจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเห็นได้ว่าสมการนี้ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปร ตามได้ถึงร้อยละ 93 [พิจารณาจากค่า R-squared] และจากการพิจารณาค่า F-statistic ที่เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณทั้งหมดมีค่าเท่ากับศูนย์หรือไม่ ปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้มีค่าแตกต่างไปจากศูนย์ ณระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซนต์ [พิจารณาจากค่า F-statistic ซึ่งมากกว่าค่าวิกฤต ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือ $prob.<\alpha$ และค่า $prob$ ไม่ควรเกิน 0.05] แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าค่า Durbin-Watson stat มีค่า 1.07 ต่ำกว่า DL และ DU [ปกติค่า Durbin-Watson stat ที่ดีควรมีค่าใกล้เคียง 2]

แต่ในกรณีนี้ เกิดปัญหาขึ้นโดย มีค่า Prob. มีค่าเกิน 0.05 และมีค่า Durbin-Watson stat 1.07 [ปกติค่า Durbin - Watson stat ที่ดีควรมีค่าใกล้เคียง 2]

ทำให้ต้องมีการปรับข้อมูลโดยการใส่ค่า log เข้าไป ทำให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์ต่อดังตาราง

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีถดถอยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares Regression หรือ OLS) โดยการใส่ค่า log

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	3.625406	0.607161	5.971081	0.0000
LOGACCO				
MMODATIO				
N	0.480904	0.082648	5.818705	0.0000
LOGINCOM				
E	0.666440	0.102532	6.499847	0.0000
LOGLIVING	-0.269257	0.074475	-3.615383	0.0017
LOGTOURIST	-0.607107	0.120341	-5.044893	0.0001
R-squared	0.982119	Mean dependent var		2.904931
Adjusted R-squared	0.978543	S.D. dependent var		0.129161
S.E. of regression	0.018920	Akaike info criterion		-4.920360
Sum squared resid	0.007159	Schwarz criterion		-4.676584
Log likelihood	66.50449	Hannan-Quinn criter.		-4.852747
F-statistic	274.6304	Durbin-Watson stat		1.915537
Prob(F-statistic)	0.000000			

จากตารางที่ 2 วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายด้วยสมการถดถอยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกิดรายได้จากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สำคัญๆ ได้แก่ Income หรือรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นตัวหลัก และ Accommodation หรือค่าบริการด้านที่พักโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจากผลที่ได้จากการประมาณค่าสมการ

ถดถอยนี้ พบว่า Income หรือรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เปลี่ยนแปลงไป 0.66 จะส่งผลให้ *Income from expenses* หรือ รายได้ที่เกิดจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ภายใต้ความเชื่อมั่น 97 เปอร์เซ็นต์ ในส่วนของ Accommodation หรือค่าบริการด้านที่พักโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เปลี่ยนแปลงไป 0.48 จะส่งผลให้ *Income from expenses* หรือ รายได้ที่เกิดจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ภายใต้ความเชื่อมั่น 97 เปอร์เซ็นต์ โดยตัวแปรตาม Income from expenses จะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ Income และ Accommodation ภายใต้ความเชื่อมั่น 97 เปอร์เซ็นต์ สมการตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปร ตามได้ถึงร้อยละ 98 [พิจารณาจากค่า R-squared] และจากการพิจารณาค่า F-statistic ที่เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณทั้งหมดมีค่าเท่ากับศูนย์หรือไม่ ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้มีค่าแตกต่างไปจากศูนย์ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 97 เปอร์เซ็นต์ [พิจารณาจากค่า F-statistic ซึ่งมากกว่าค่าวิกฤต ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 97%] และมีค่า Durbin-Watson stat = 1.91 [ปกติค่า Durbin-Watson stat ที่ดีควรมีค่าใกล้เคียง 2] ซึ่งในสมการนี้สามารถบอกได้ว่าแบบจำลองที่กำลังพิจารณานี้ไม่มีปัญหา Autocorrelation (Prob.= 0.00)

ตารางที่ 3 แสดงปัญหาทางสถิติ Autocorrelation

Date: 06/18/20 Time: 11:34

Sample: 125

Included observations: 25

Autocorrelation	Partial Correlation	AC	PAC	Q-Stat	Prob
		1 0.031	0.031	0.0264	0.871
		2 -0.156	-0.157	0.7390	0.691
		3 -0.033	-0.024	0.7731	0.856
		4 -0.407	-0.441	6.0928	0.192
		5 0.108	0.154	6.4836	0.262
		6 0.079	-0.123	6.7063	0.349
		7 0.019	0.087	6.7203	0.459
		8 0.040	-0.209	6.7839	0.560
		9 -0.018	0.190	6.7974	0.658
		10 -0.041	-0.198	6.8744	0.737
		11 -0.122	0.008	7.5874	0.750
		12 -0.093	-0.308	8.0399	0.782

5. อภิปรายผล

โดยเฉลี่ยแล้วตั้งแต่ปี 2537 จนถึงปี 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เป็นผู้เยี่ยมชม นักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น แต่จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยกับชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวไม่ค้อยแตกต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 76 เปอร์เซ็นต์ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 24 เปอร์เซ็นต์ จะมีปี 2538 และปี 2554 ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวที่เป็นไปในทางลบซึ่งสาเหตุที่ทำให้มีนักท่องเที่ยวน้อยลงคือเหตุการณ์น้ำท่วมในปี 2538 ทำให้มีผลกระทบในระยะยาวไปจนถึงปี 2554 ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวเข้ามาพักในจำนวนที่ไม่ค้อยแตกต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่เป็นการจองเข้าพักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 52 เปอร์เซ็นต์ และนักท่องเที่ยวชาวไทย 48 เปอร์เซ็นต์ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ตั้งแต่ปี 2537 จนถึงปี 2561 พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันในการท่องเที่ยว 63 เปอร์เซ็นต์ และนักท่องเที่ยวชาวไทย 37 เปอร์เซ็นต์ แต่เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับรายได้จาก

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ารายได้ส่วนใหญ่มาจากนักท่องเที่ยวชาวไทย 67 เปอร์เซ็นต์ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 33 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันกับรายได้ เป็นไปในทางตรงข้ามกัน เพราะอาจเกิดจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงทำให้รายได้ส่วนใหญ่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากผลการศึกษาพฤติกรรมโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันกับรายได้ เป็นไปในทางตรงข้ามกัน เกิดจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงทำให้รายได้ส่วนใหญ่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวไทย อีกทั้งพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นไปในรูปแบบการท่องเที่ยวรายวัน (One Day Trip) จึงไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายในด้านของที่พักร

และการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกิดรายได้จากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สำคัญๆ ได้แก่ Income หรือรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นตัวหลัก และ Accommodation หรือค่าบริการด้านที่พักโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญเพราะในการตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวคือรายได้ นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากจะมีการท่องเที่ยวมากเป็นปกติทางเดียวกัน นอกจากนี้ปัจจัยด้านการบริการก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เพราะค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวจ่ายไปเพื่อแลกกับความสะดวกสบายในการพักผ่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ จุฑารัตน์ เพ็ชรประคอง และคณะ (2561) ได้ศึกษา แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาในระดับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย คือ

แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมี แรงจูงใจในการมาเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนักท่องเที่ยวที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการมาเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา แตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

5.1 จากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติก็ยังคงมองถึงความสะดวกสบาย ความคุ้มค่าในการใช้จ่าย ความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆเป็นหลัก ซึ่งถ้ามีการนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวได้มากพอแล้วจะช่วยให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากยิ่งขึ้น

5.2 ปัจจุบันตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในเรื่องของวัดโบราณ สถานที่ต่างๆที่เกี่ยวกับความเชื่อ ซึ่งเป็นจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการโปรโมท จุดเด่นให้นักท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอีกด้วย

5.3 จากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จึงอยากให้มีโปรโมชั่นหรือส่วนลดต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7. เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). จำนวน

นักท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2537-2561. ค้นเมื่อ 29

พฤษภาคม 2563, จาก www.tat.or.th

จุฑารัตน์ เพ็ชรประคอง และคณะ. (2561). แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา. *วารสารปริทัศน์*, 31(3), 178-184.

เจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์ และคณะ (2559, มกราคม – มิถุนายน). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ

ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. วารสารวิทยาการจัดการ*, 33(1), 25-50.

นัฐพร เกิดกลาง, ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ และพิศมัย จารุจิตติพันธ์. (2553, มกราคม).

พฤติกรรมกรท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 2(1), 78-88.

ปราณี ดันประยูร และกิติมา ทามาตี. (2561, กันยายน-ธันวาคม). การจัดการการท่องเที่ยวอยุธยาเมืองมรดกโลก. *มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 8(3), 171-184.

วรรณมน จันทิษฐ์. (2552). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ศึกษากรณีตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.

วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สิริรัตน์ นาคแป้น. (2555). พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการท่องเที่ยว เกาะพะงันจังหวัดสุราษฎร์ธานี.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อมรินทร์ ดันติเมธ. (2550). *เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยพฤติกรรมกรท่องเที่ยว กรณีศึกษาการตัดสินใจเลือกเดินทางมายังประเทศไทยของชาวต่างชาติ.* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อุมาพร บุญเพชรแก้ว และคณะ. (2561, กันยายน – ธันวาคม). พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวแบบโลว์คาร์บอนเกาะหมาก จังหวัดตราด. **Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 11(3), 2686-2703.

Abdel-Aal, M. (2014). Calibrating a trip distribution gravity model stratified by the trip purposes for the city of alexandria. **Alexandria engineering journal**, 53 (3). Retrieved from doi: 10.1016/j.aej.2014.04.

Khadaroo, J. (2008). The role of transport infrastructure in international tourism development: A gravity model approach. **Tourism management**, 29(5), 831-840.